

Predikan av Susanna Widner den 17 oktober 2021 i Vallentuna kyrka

Tema: Att leva tillsammans (1:a årgången)

Dagens tema är ”att leva tillsammans”. Något som på ytan kan verka enkelt men som i själva verket kan bli lika infekterat och komplicerat som i psalmen 289 vers 3 där det står: ”och ändå är det murar oss emellan och genom gallren ser vi på varann” Ja, dagens texter är inriktade på gemenskap, familj och mänskliga relationer. De ger oss inblick i vilken bredd av olika relationer som finns att hitta i Bibeln.

Den gammaltestamentliga texten är nedskriven på 1000-talet före Kristus och handlar om moabitiskan Rut och hennes starka kärlek och omsorger om sin svärmor Noomi, som förlorat både sin man och sina söner. Rut lämnar sitt eget folk och följer Noomi tillbaka till hennes hem i Betlehem. Hon gifter sig sedan med Noomis släkting Boas och blir så småningom gammelfarmor eller stammoder till Kung David – trots att hon inte kommer från det judiska folket och de tolv stammarna. Vid denna tid i judisk historia fanns det inga restriktioner i synsättet på äktenskap mellan judar och icke-judar...det kom först 600 år senare. (Ja, vid denna tid fanns det inga höga murar mellan folkslag i Israel eller på andra platser i världen.)

Berättelsen om Rut är en öm skildring om trohet, uthållighet och kärleken mellan två kvinnor från helt olika kulturer. När Noomi vill att Rut ska gå till sitt eget folk så säger Rut till sin svärmor att: ”Tvinga mig inte att överge dig: ”Dit du går , går också jag och där du stannar, stannar jag. Ditt folk är mitt folk, och din Gud är min Gud. Där du dör vill jag bli begravnen.” Så stark var Ruts kärlek till sin svärmor Noomi.

Just den här bibeltexten från Ruts bok finns numera i handboken för vigselgudstjänsten och min upplevelse är att många brudpar faktiskt väljer just den här texten för att beskriva sin starka kärlek mellan varandra när de gifter sig.

Episteltexten ger oss en titt på hur de första kristna hade det i staden Joppe på 30-40-talet e. kr. I forna dagar kallades staden för Joppe, men idag är det en hamnstad som kallas Jaffa och har inkorporerats i staden Tel Aviv.

Den här texten från Apostlagärningarnas nionde kapitel har också en kvinna som huvudperson. Det handlar om en kvinnlig lärjunge vid namn Tabita eller på grekiska Dorkas som hjälpte sjuka och fattiga med sin frikostighet och goda gärningar. (Förmodligen var hon en de rika änkor som i hög grad anslöt sig tidigt till urkyrkan.) När Tabita blir sjuk och dör vandrar Petrus och lärjungarna, som befinner sig ungefär två mil därifrån, dit för att visa gemenskap med henne. Berättelsen låter oss veta att Petrus uppväcker Tabita och att många som såg det kom till tro. Dessutom säger berättelsen något om hur viktig roll kvinnorna spelade i den första kristna kyrkan.

Ja, i den första kyrkan hade kvinnorna en mycket viktig roll och berättelsen ger oss en aning om vilka starka nätverk och gemenskapsbildningar som fanns i urkyrkans första församlingar.

I Markusevangeliet försöker Jesus att få dem han predikar för; att förstå att det finns ett större, vidare och ett fördjupat synsätt på vad en familj är. Jesus utökar sin jordiska familj. Släktskap är inte i första hand det kriterium som behövs för att vara en familj - utan det som bildar en gemenskap är istället ”att leva enligt Guds vilja. ”Den som gör Guds vilja är min bror och syster och min mor.”

Ja, alla vi som sitter här i kyrkan idag vet nog att det inte alltid är så lätt med relationerna inom familjen och släkten. Många kan inte se tillbaka på sin barndom utan att börja gråta. Och ofta har man närmare relationer med människor utanför sin släkt och familjegemenskap. Idag har kärnfamilj-begreppet sedan flera årtionden också förändrats.

När jag började min gärning som präst för snart 25 år sedan så levde många konfirmander bara inom en familj. Idag kan en konfirmand ha flera familjer att relatera till. Många vuxenrelationer spricker och barn växer upp i kanske 3-4 familjer och inte bara en enda. Jag tänker att kanske är det här inte bara en utveckling på ont...de sociala nätverken blir ju större om man växer upp i fyra familjer istället för i en enda.

Jesus ansåg att det var viktigt att vidga familjebegreppet och vidga det så att det skulle få omfatta fler människor.

Texterna idag ger oss många intressanta historiska neddykningar och ledtrådar till ett kristet förhållningssätt till varandra och till våra familjer. Jag tänkte idag fokusera mest på evangelietexten och på vad Jesus säger.

När Jesu jordiska familj –hans mor och hans bröder – söker honom, artigt och lite avvaktande, ger det Jesus anledning att tala om vilka som är hans verkliga och "sanna" familj. De köttsliga banden förnekas inte, men begreppet "familj" fördjupas. Han säger istället att "Det är den som gör Guds vilja som är min familj...en ganska vid formulering...Men vilket hårt slag för en mor! Och vilka hårda ord för hans syskon! Ja, det står ju faktiskt i Markusevangeliet att Jesus värdesätter människorna runt omkring sig mer än sin egen familj, sin mor och sina bröder.

Ja, varför? kan man fråga, går Jesus så hårt åt de gamla familjemönstren?

Jag vet inte, men jag tror att han förstod och drog slutsatser av det han såg och själv fick uppleva i sin hemstad, i det samtida Israel och i romarriket. Ja, Jesus var ju tyst i trettio år innan han började förkunna om allt det han sett...

Mycket av de elände som han sett kom säkerligen ur de gamla förtryckande patriarkala familjestrukturerna som rådde och som krossade människor och gjorde dem till slavar; predestinerade att leva under slavlika förhållanden i livslånga relationer.

Jag tror att det är därför som han utmanar och provocerar och tar sin egen familj som exempel. Dessutom kan man läsa i Matteusevangeliet att Jesus blev föraktad och avvisad i sin egen hemstad och familj. De tyckte antagligen att han skulle blivit kvar vid sin läst som snickarson och inte göra något nytt, utan hålla sig till den uppgift han fått eller de områden han behärskade och inte göra sig märkvärdig.

Jesus säger ju själv att "En profet blir ringaktad bara i sin hemstad och i sitt hem". Därför var det inte så konstigt att han förordade nya gemenskaper mellan människor som inte var förtryckande utan som befriade människor.

Man skulle kunna säga att Jesus var en tidig förespråkare av den individualistiska "må bra kulturen" den som säger att ingen av oss är för evigt dömd att fortsätta att leva i destruktiva sammanhang utan

vi är alla fria att när som helst ta vårt pick och pack och gå – och lämna far, mor, syskon bakom oss - om det är bra för oss!

Jag tänker att för många har nog den här texten från Markusevangeliet varit väldigt befriande. Under århundradenas lopp är det säkert många förtvivalade människor som har känt sig upprättade och styrkta att våga gå vidare i sina liv till nya gemenskaper som inte nödvändigtvis följt samhällets eller omvärldens konventionella regler.

Andra grupper både inom och utanför kristenheten har säkert också uppfattat Jesus som ganska grym och elak i den här texten som struntar i sin mor och sina bröder.

Men det är viktigt att tillägga att här är det inte frågan om "Jesus" som en vanlig människa - utan Kristus som Gud! Jesus vill säga oss att släktskap är ingen kvalifikation som för oss närmare Gud – För i "Guds rike" där är alla syskon! Det är det som är själva poängen i texten.

I Guds rike är alla syskon!!!

Ja, men vem är då **min** mor, min far och min familj och mina syskon? Det är en fråga som jag tror att vi behöver ställa oss, då och då? Vem, eller vilka står oss nära i hjärta och tanke?

I vilka grupper kan jag känna tillhörighet och känna broderskärlek och systerkärlek och syskonkärlek? Och vågar vi vända blad och gå vidare från gemenskaper som låser och hindrar utveckling och istället gå in i nya som utvecklar oss?

Idag ställer Jesus frågan åt oss: Vem är min mor, min far, min bror och min syster?

Finns de kanske rentav här i kyrkan, eller finns de i min familj eller kanske någon annanstans? Bland vänner, väninnor, eller bland gelikar, bland vilka man delar sina sorger, glädjeämnen, och bekymmer? Ja, vad du än kommer fram till så hoppas och önskar jag att du i den gemenskapen kan känna dig trygg och fri och att du kan vara dig själv och att du också kan bjuda in Gud i den relationen.

Amen.

Susanna Widner, präst

susanna.widner@svenskakyrkan.se